

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών Ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία»

COM(2005) 596 τελικό

(2006/C 324/24)

Στις 22 Νοεμβρίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την ανωτέρω πρόταση.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, Κοινωνικές Υποθέσεις, Δικαιώματα του Πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Σεπτεμβρίου 2006 με βάση την εισηγητική έκθεση της κας LE NOUAIL MARLIERE.

Έχοντας υπόψη την ανανέωση της θητείας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, η σύνοδος ολομέλειας αποφάσισε να αποφανθεί για τη γνωμοδότηση αυτή στη σύνοδο ολομέλειας του Οκτωβρίου και όρισε την κα LE NOUAIL MARLIERE, ως γενική εισηγήτρια σύμφωνα με το άρθρο 20 του Εσωτερικού Κανονισμού.

Κατά την 430η σύνοδο ολομέλειας της 26ης Οκτωβρίου 2006 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με ψήφους 105 υπέρ, 1 κατά και με 5 αποχές.

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά:

- να καθοδηγήσει η Επιτροπή τα κράτη μέλη υποδεικνύοντάς τους με ακρίβεια τις σχέσεις ή τις συμπληρωματικές δράσεις που πρέπει να αναπτυχθούν στα εθνικά σχέδια που ζητά και να καταστήσει σαφές ότι η πολυγλωσσία ή η γλωσσική πολυμορφία συμβάλλει στην πολιτική και πολιτιστική ολοκλήρωση της ΕΕ, είναι φορέας κατανόησης και κοινωνικής ενσωμάτωσης,
- το εύρος της προσφοράς διδασκαλίας να συντονιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο εάν επιδιώκονται μακροπρόθεσμα αποτελέσματα, και το εν δυνάμει απόθεμα ικανοτήτων να μην συρρικνωθεί σε περιορισμένο αριθμό γλωσσών,
- να προάγονται και να προωθούνται όλες οι πρακτικές πολυγλωσσίας στον επαγγελματικό, πολιτιστικό, πολιτικό, επιστημονικό και κοινωνικό τομέα,
- οι εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν να μην είναι μόνο ειδικοί των κοινωνικών και φυσικών επιστημών αλλά γλωσσολόγοι, διερμηνείς, μεταφραστές, καθηγητές και ειδικοί επί των γλωσσών,
- όταν η Επιτροπή θα εισέλθει στην προγραμματική φάση, στα πλαίσια των εν λόγω προσανατολισμών, να λάβει περισσότερο υπόψη τις παρούσες γενιές των νέων και λιγότερο νέων ενηλίκων, μέσα από τη δια βίου μάθηση, καθώς και τα πολιτιστικά τους δικαιώματα,
- η Επιτροπή να στηρίζεται όχι μόνο στις εργασίες των πανεπιστημίων αλλά και στις δράσεις των ενώσεων που λειτουργούν στον τομέα και να υποστηρίζει τις λαϊκές πρωτοβουλίες που συνδέονται με την κοινωνία των πολιτών.

2. Εισαγωγή: Περίληψη της Ανακοίνωσης της Επιτροπής

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής καθορίζεται το νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία και επαναλαμβάνεται η δέσμευση της ίδιας της Επιτροπής υπέρ της πολυγλωσσίας. Η ανακοίνωση χαρακτηρίζεται ως το πρώτο έγγραφο στην ιστορία της για το θέμα αυτό. Σ' αυτήν εξετάζονται οι διαφορές πτυχές των ευρωπαϊκών πολιτικών στον εν λόγω τομέα και προτείνονται συγκεκριμένες δράσεις.

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να δραστηριοποιηθούν και να προωθήσουν την διδασκαλία, την εκμάθηση και τη χρήση των γλωσσών. Επίσης, ορόσημο αποτελεί η νέα διοργανική δικτυακή πύλη διαβούλευσης σε 20 γλώσσες.

Η Επιτροπή στο πρώτο αυτό πολιτικό έγγραφο για την πολυγλωσσία παρουσιάζει μια νέα στρατηγική πλαίσιο, η οποία συνοδεύεται από προτάσεις για συγκεκριμένες δράσεις στους τομείς της κοινωνίας, της οικονομίας, και των σχέσεων με τους πολίτες. Η Επιτροπή επιδιώκει τρεις στόχους. Πρώτον, να ενθαρρύνει την εκμάθηση γλωσσών και να προαγάγει τη γλωσσική ποικιλομορφία στην κοινωνία. Δεύτερον, να προαγάγει μια υγιή πολυγλωσσική οικονομία και, τρίτον, να παράσχει στους πολίτες πρόσβαση στη νομοθεσία, στις διαδικασίες και στις πληροφορίες της ΕΕ στη δικιά τους γλώσσα. Υπενθυμίζοντας ότι το Μάρτιο του 2002, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης είχε υπογραμμίσει την ανάγκη προώθησης της διδασκαλίας δύο τουλάχιστον ξένων γλωσσών, η Επιτροπή ζητά από τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν σχέδια δράσης υπέρ της πολυγλωσσίας, να βελτιώσουν την κατάρτιση των καθηγητών γλωσσών, να παραχωρήσουν όλα τα απαραίτητα μέσα για την εκμάθηση γλωσσών από πολύ νεαρή ηλικία και να ενισχύσουν την διδασκαλία των διαφόρων μαθημάτων με την εισαγωγή μιας ξένης γλώσσας. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις χρειάζονται δεξιότητες χειρισμού τόσο των ευρωπαϊκών γλωσσών όσο και των γλωσσών των άλλων εμπορικών μας εταίρων από όλο τον κόσμο και ότι οι τομείς της οικονομίας που συνδέονται με τις γλώσσες σημειώνουν ταχεία εξέλιξη στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες· κατά συνέπεια, η Επιτροπή προτείνει διάφορες δράσεις για την ενίσχυση της πολυγλωσσικής πτυχής της ευρωπαϊκής οικονομίας. Όσον αφορά την πολιτική της πολυγλωσσικής επικοινωνίας,

η Επιτροπή σχεδιάζει να ενισχύσει τον πολυγλωσσικό χαρακτήρα των πολυάριθμων ιστοθέσεων της και των δημοσιεύσεων της μέσω της δημιουργίας ενός εσωτερικού δικτύου θα επιβλέπει την συνεκτικότητα των γλωσσικών πρακτικών των υπηρεσιών της. Προτείνει, επίσης, τη σύσταση μιας ομάδας υψηλού επιπέδου για την πολυγλωσσία, αποτελούμενης από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες, οι οποίοι θα την επικουρούν στην ανάλυση της πρόοδου που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη. Προτείνει, επίσης, τη διοργάνωση προσεχώς υπουργικής διάσκεψης για την πολυγλωσσία, η οποία θα δώσει την ευκαιρία στα κράτη μέλη να εκτιμήσουν την πρόοδο που πραγματοποιήσαν στο τομέα και, τέλος, να υποβάλει νέα ανακοίνωση που θα αναπτύσσει αυτή την σφαιρική προσέγγιση της πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρωτοβουλία και παρατηρεί ότι το στρατηγικό πλαίσιο χαρακτηρίζεται «νέο» και η ανακοίνωση ως «το πρώτο πολιτικό έγγραφο για την πολυγλωσσία». Για το ζήτημα αυτό, οι πολλές αναφορές στο παλαιότερο στρατηγικό πλαίσιο (1) δεν επαρκούν για να υπάρξει μια σαφής εικόνα. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι θα ήταν χρήσιμο να προβεί η Επιτροπή σε μια σύνοψη της αναμενόμενης προστιθέμενης αξίας του νέου αυτού πλαισίου και των επιπτώσεών του σε σχέση με το προηγούμενο. Θα υπάρξει μια μελέτη των επιπτώσεων όπως εκείνη που ορίζεται στη διοργανική συμφωνία Επιτροπής/ΕΟΚΕ (2) και στο πλαίσιο μιας πιο απλής νομοθεσίας και διακυβέρνησης; Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μόνη η ανακοίνωση δεν μπορεί να δώσει την απαραίτητη σαφήνεια στα κράτη μέλη προκειμένου να υιοθετήσουν προγράμματα τα οποία, εξάλλου, δεν είναι δεσμευτικά. Παρά το γεγονός ότι η στρατηγική πλαίσιο έχει ζητηθεί από το Συμβούλιο, καθιστά απαραίτητη την εναρμόνιση προκειμένου να βελτιστοποιηθούν οι πόροι που ενδεχομένως θα παραχωρηθούν από τα κράτη μέλη και από την ΕΕ. Η εναρμόνιση μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο με την σαφή γνώση των δράσεων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί από τα κράτη μέλη ή από την ΕΕ.

3.2 Η Επιτροπή επαναλαμβάνει την δική της δέσμευση: Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι υπάρχει μια προηγούμενη δέσμευση και ότι οι εσωτερικές πρακτικές της Επιτροπής στον τομέα της πολυγλωσσίας δεν παρέχουν πλήρη ικανοποίηση τόσο στο εσωτερικό των υπηρεσιών της όσο και στις εξωτερικές σχέσεις της.

3.3 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί τη δυσαρέσκεια και την έλλειψη ίσης μεταχείρισης, αφενός, μεταξύ των θεσμικών οργάνων και, αφετέρου, της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών σε όλες τις συνιστώσες της (αυτόνομος κοινωνικός διάλογος και διάλογος με τους πολίτες). Όλες οι σημειώσεις, μελέτες, έγγραφα χρήσιμα και απαραίτητα για την επεξεργασία, διαβούλευση και συζήτηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας καταρτίζονται και διατίθενται σε ένα δυσανάλογο ποσοστό στην αγγλική. Το ίδιο ισχύει και στις περισσότερες συνεδριάσεις, είτε εσωτερικές, είτε οργανωμένες από την Επιτροπή. Έτσι, για να γίνει κάποιος εμπειρογνώμονας της Επιτροπής οφείλει να μιλάει αγγλικά, το ίδιο και για να εκπροσωπήσει την κοινωνία των πολιτών στις Βρυξέλλες. Ακόμη, όλες οι στατιστικές ή ποιοτικές μελέτες στις οποίες γίνεται αναφορά στο πλαίσιο της παρούσας γνωμοδότησης, διατίθενται μόνο στα αγγλικά (3).

3.4 Ορισμένα έγγραφα δεν είναι πάντα διαθέσιμα στη γλώσσα των εισηγητών των θεσμικών οργάνων ή των φορέων που διαβουλεύονται συνήθως, πράγμα που δείχνει ότι η συναίνεση για τις τρεις γλώσσες εργασίας των οργάνων της ΕΕ κάθε άλλο παρά τηρείται τόσο στη διοργανική επικοινωνία όσο και στην ανεπίσημη επικοινωνία. Εν προκειμένω επισημαίνεται ότι με τον τρόπο αυτό αποκλείεται ένας ορισμένος αριθμός συνομιλητών από ένα αυξανόμενο αριθμό συζητήσεων. Είναι συνεπώς αναμενόμενο σε διάφορες στατιστικές μελέτες το δείγμα των ερωτηθέντων ατόμων να προτιμά να πραγματοποιεί τις σπουδές του στα αγγλικά διότι αποτελούν εκ των πραγμάτων την γλώσσα που αποδίδει σε ολόενα και περισσότερες σημαντικές καταστάσεις. Αυτό, ακριβώς, είναι το κίνητρο που έχει οδηγήσει πολλές γενιές γονέων και κυβερνήσεων στην προτίμηση εκμάθησης της αγγλικής και, συνεπώς, στην παρούσα κατάσταση.

3.5 Το παράρτημα της ανακοίνωσης προσδιορίζει εξάλλου ότι η πιο ομιλούμενη «ξένη γλώσσα» γλώσσα στην ΕΕ δεν είναι η μητρική γλώσσα των πλέον πολυάριθμων κατοίκων. Η γλώσσα αυτή θα ομιλείτο ενδεχομένως (ενδεχομένως διότι η Στατιστική Υπηρεσία της ΕΕ δεν διευκρινίζει ούτε το επίπεδο ούτε τον αριθμό των λέξεων που πρέπει να είναι γνωστές προκειμένου να θεωρείται γνωστή μια γλώσσα) από το 47 % του ερωτηθέντος δείγματος, ενώ είναι η μητρική γλώσσα μόλις του 13 % των ερωτηθέντων.

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρόκειται για εμπόδιο στην δημοκρατική άμεση και έμμεση συμμετοχή των πολιτών και των εκπροσώπων τους — Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ΕΟΚΕ και ΕΤΠ — στην επεξεργασία των ρυθμίσεων που τους αφορούν. Στην πράξη, όταν οι εισηγητές των θεσμικών οργάνων, οι εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις στο πλαίσιο δημοκρατικών και νόμιμων φορέων ή θεσμών, συχνά αδυνατούν να κατανοήσουν τις θέσεις της Επιτροπής λόγω ελλιπούς ενημέρωσης. Πώς είναι δυνατό να αγνοείται το γεγονός ότι ο πολίτης ποτέ δεν έχει εκ των προτέρων ουσιαστική πρόσβαση στην πληροφορία; Πρόκειται για έλλειψη συνοχής στο πλαίσιο μιας ανακοίνωσης για το θέμα αυτό. Η έξοδος από αυτή την συλλογική, πνευματική και πολιτιστική ασάφεια και από την οικονομική εξάρτηση που βλάπτει την αναγκαία συμμετοχή, απαιτεί μέσα και πολιτική βούληση.

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει συνεπώς με ικανοποίηση το γεγονός ότι η Επιτροπή προτίθεται να αντιμετωπίσει τα προβλήματα αυτά με τη δημιουργία μιας αποδοτικότερης δικτυακής πύλης αλλά η εν λόγω δικτυακή πύλη αφορά την πολυγλωσσία και όχι το σύνολο της επικοινωνίας. Οι στόχοι που επιδιώκει η Επιτροπή για την διοργανική επικοινωνία στο κεφάλαιο «οι σχέσεις της Επιτροπής με τους πολίτες δεν είναι σαφείς»: η παρούσα ανακοίνωση θα μπορούσε να εκληφθεί ως απλή προέκταση του σχεδίου Δ. Η επικοινωνία στις 20 επίσημες γλώσσες δεν αλλάζει τη φύση της διοργανικής επικοινωνίας που αποτελείται εκ των υστέρων από αποφάσεις στις οποίες ο πολίτης δεν παρεμβαίνει και ούτε ενισχύεται αφ' εαυτής η συμμετοχή του πολίτη.

3.7 Πολλοί παρατηρητές επισημαίνουν ότι οι πρώτες σελίδες των δικτυακών πυλών ή ιστοθέσεων θεσμικών οργάνων μπορεί να περιλαμβάνουν έγγραφα φαινομενικά σε πολλές γλώσσες, αλλά στη συνέχεια της αναζήτησης αποδεικνύεται ότι τα κείμενα είναι διαθέσιμα μόνο στην αγγλική.

(1) COM(2002) 72/ COM (2003) 449/ COM(2005) 24 της 2.2.2005 / 2005/29/EK/ COM(2005) 356/ COM(2005) 229 και 465.

(2) Πρωτόκολλο συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Νοέμβριος 2005).

(3) Υποσημειώσεις [2], [12], [17], [19], [24], [25], [26], [30], [31], [32], [37], κλπ, ... της παρούσας ανακοίνωσης COM(2005) 596.

3.8 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι κάθε γλώσσα είναι νόμιμη εφόσον ανήκει στην πολιτιστική κληρονομιά του ανθρώπου και επισημαίνει ότι η αγγλική γλώσσα ενδέχεται να φθαρεί εξαιτίας της εντατικής και ατελούς χρήσης της επειδή επιβάλλεται στο τεχνικό επίπεδο και υποτιμάται στο πολιτιστικό επίπεδο. Η παρατήρηση αυτή οδηγεί την ΕΟΚΕ να προβεί στις ειδικές παρατηρήσεις παρακάτω, όσον αφορά το καθεστώς και τη χρήση των γλωσσών.

3.9 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι δεν υπάρχει ισορροπία στην προσέγγιση που βασίζεται στην οικονομική πτυχή (κατανάλωση, ενημέρωση, επαγγέλματα και βιομηχανία, κοινωνία της οικονομίας της γνώσης) της πολυγλωσσίας και που θα μπορούσε να καταστεί πιο ισορροπημένη προς όφελος των ανθρώπων, κοινωνικών και κοινωνιολογικών, πολιτιστικών και πολιτικών θεωρήσεων. Εάν ο πυρήνας αυτού που διακρίνει τον άνθρωπο από τα ζώα, όπως αναφέρθηκε στη συνέντευξη τύπου για την παρουσίαση της παρούσας ανακοίνωσης, είναι ο λόγος και οι ανταλλαγές που συνεπάγεται μεταξύ των ανθρώπων, η ανακοίνωση θα έπρεπε να λαμβάνει υπόψη ότι οι ανταλλαγές αυτές δεν είναι μόνο κερδοσκοπικές και εμπορικές, ούτε αφορούν μόνο την υπεράσπιση του εδάφους και των πόρων που υπάρχουν σε αυτό. Με τον τρόπο αυτό, η ανακοίνωση θα μπορούσε να επωφεληθεί βασιζόμενη στις σχετικές εργασίες της Unesco και διατυπώνοντας θετικές συστάσεις (*).

3.10 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διασύνδεση της στρατηγικής της Λισαβόνας, της εφαρμογής της, της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση, και του νέου στρατηγικού πλαισίου, αλλά ζητά την εμβάθυνση στην ανακοίνωση των αναγκαίων συγκεκριμένων διατάξεων, με την συνεκτική συνεργασία των εσωτερικών υπηρεσιών και γενικών διευθύνσεων (απασχόλησης, πολιτισμού κλπ.) της Επιτροπής. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να διευκολύνει τα κράτη μέλη, προτείνοντάς τους πιθανές σχέσεις ή συμπληρωματικές δράσεις προς ανάληψη και να διευκρινίσει ότι η πολυγλωσσία θα συμβάλει ενδεχομένως στην πολιτική και πολιτιστική ολοκλήρωση της ΕΕ και ότι αποτελεί φορέα κατανόησης και κοινωνικής ενσωμάτωσης. Σε μια τομεακή μελέτη αντίκτυπου θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται ο αριθμός και η ποιότητα των θέσεων απασχόλησης που διατηρούνται ή δημιουργούνται και η πραγματική αναμενόμενη επίδραση στους μισθούς.

Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόσκληση που έγινε στα κράτη μέλη «να εκπονήσουν εθνικά σχέδια που να δίνουν συνοχή, συνάφεια και προσανατολισμό στις δράσεις προώθησης της πολυγλωσσίας...», επισημαίνει όμως ότι τούτο θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συντονισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, εάν επιθυμείται η επίτευξη μακροπρόθεσμων αποτελεσμάτων, όπου το εν δυνάμει απόθεμα δεξιοτήτων δεν περιορίζεται σε μικρό αριθμό γλωσσών.

Στο πλαίσιο της «στρατηγικής ώστε η ευρωπαϊκή οικονομία να γίνει η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο», ενδείκνυται να εξεταστεί συνολικά ο αριθμός των γλωσσών που υπάρχουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να ξεπεραστεί ο αριθμός των διαθέσιμων και ομιλούμενων γλωσσών στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς, εάν δεν θέλει η ΕΕ να βρεθεί αιχμάλωτη των γλωσσικών της φραγμών.

(*) Παγκόσμια Διακήρυξη της Unesco για την πολιτιστική ποικιλομορφία, της 2ας Νοεμβρίου 2001, Σύμβαση για την προστασία και την προώθηση της ποικιλομορφίας των πολιτιστικών εκφράσεων της 10ης Δεκεμβρίου 2005, η οποία υπενθυμίζει την αναγκαία ποικιλομορφία όσον αφορά τη γλώσσα και τα μέσα έκφρασης προκειμένου η πολιτιστική πολυμορφία και ποικιλότητα να καταστούν αναπληρωσιμότητα παγκόσμια δικαιώματα, αδιαχώριστα και αλληλένδετα. Πρέπει επίσης να αναφερθεί η παγκόσμια διακήρυξη των γλωσσικών δικαιωμάτων της Βαρκελώνης που υιοθετήθηκε κατά την Παγκόσμια Διάσκεψη των Γλωσσικών Δικαιωμάτων της 6ης και 8ης Ιουνίου 1996 και την οποία υπογράφουν 66 εθνικές και διεθνείς ΜΚΟ καθώς και δίκτυα νομικών.

Το δικαίωμα των μεταναστών να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής θα πρέπει να συνοδεύεται από το δικαίωμα να διατηρούν τη γλώσσα και τον πολιτισμό της χώρας προέλευσης (*). Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να θεωρεί τις γλώσσες αυτές ως συμπληρωματικό ανθρώπινο πόρο κατά την πορεία της προς την «παγκόσμια ανταγωνιστικότητα». Ορισμένες επιχειρήσεις το έχουν ήδη σκεφτεί αυτό, αλλά πρέπει να επισημανθεί ότι με τους προβληματισμούς αυτούς πρέπει να συμφωνήσουν οι εργαζόμενοι και οι συνδικαλιστικοί τους εκπρόσωποι, καθώς και οι ενδιαφερόμενες οργανώσεις καταναλωτών. Απαιτείται, επίσης, στήριξη από τις τοπικές αρχές οι οποίες έχουν ξεκινήσει συγκεκριμένες δράσεις όπως, για παράδειγμα, την υποδοχή με στόχο την «ένταξη» των πρόσφατων μεταναστών στις περισσότερο ομιλούμενες γλώσσες.

3.11 Ένας άλλος τομέας της οικονομίας που χρήζει περαιτέρω εμβάθυνσης στην ανακοίνωση είναι ο τομέας των αναγκών και των κινήτρων των εργαζομένων κατά την άσκηση του επαγγέλματός τους ή στους κόλπους των οργάνων διαβούλευσης, όπως είναι για παράδειγμα οι επιτροπές των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι λυπηρό το γεγονός ότι στην ανακοίνωση εξετάζεται το ενδεχόμενο κατάρτισης εναρμονισμένων προγραμμάτων, στα οποία δεν λαμβάνονται υπόψη οι εν λόγω ειδικές ανάγκες. Μία ανακοίνωση αυτού του βεληγεκού θα έπρεπε να προτείνει θέματα που να προσφέρουν προοπτικές και μέσα στις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους ώστε αυτοί να αποτελούν τους πρώτους φορείς αυτής της ανταγωνιστικότερης οικονομίας της γνώσης ανά την υφήλιο, με πλήρη σεβασμό των δυνατοτήτων που παρέχει ο κοινωνικός διάλογος και των θεμελιωδών δικαιωμάτων (*).

3.12 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ευρωπαϊκή πολυγλωσσική ιδιαιτερότητα (*). Εντούτοις, η Ευρώπη δεν είναι η μόνη ήπειρος, ή χώρα ή πολιτικό σύνολο όπου ομιλούνται πολλές διαφορετικές γλώσσες.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Οι συζητήσεις και ο Ευρωπαϊκός Χάρτης των Περιφερειακών ή Μειονοτικών Γλωσσών του Συμβουλίου της Ευρώπης (*) δεν θα πρέπει να επισκιάζουν άλλες προκλήσεις, όπως είναι:

- α) Το καθεστώς των γλωσσών. Μία γλώσσα μπορεί να είναι: επίσημη, εργασιακή, κοινοτική, μειονοτική, κυρίαρχη, πολιτιστικών και επιστημονικών ανταλλαγών και εμπορικών συναλλαγών, θεσμική, διπλωματική, καθημερινής χρήσης, επαγγελματικής χρήσης (υγείας, εκπαίδευσης, κατασκευών, βιομηχανίας, τέχνης της μόδας, κλπ.). Ο σεβασμός της γλωσσικής πολυμορφίας την οποία προτείνει και υπεραμύνεται η ΕΕ απαιτεί να προταθούν διάφορες λύσεις για αυτό το σύνολο των καταστάσεων και των αναγκών, διότι μια ενιαία λύση που θα προσπαθούσε να μειώσει το γλωσσικό ζήτημα στη λογική «διδασκαλία

(*) Γνωμοδότηση της ΕΤΠ, CdR 33/2006 που υιοθετήθηκε κατά την 65η σύνοδο ολομέλειας, 14 Ιουνίου 2006, εισηγητής ο κ. Seamus MURRAY, σημείο 2.6.

(*) Το άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω γλώσσας, το δε άρθρο 22 ορίζει ότι η ΕΕ σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία. Αναφέρονται διαφορές που έχουν προκύψει στο χώρο εργασίας όταν τα δικαιώματα αυτά που διασφαλίζονται από το εθνικό δίκαιο δεν τηρούνται (General electric medicalsystems GEMS, Απόφαση του Εφετείου των Βερσαλλιών, 2 Μαρτίου 2006, Γαλλία).

(*) Σημείο IV.2 της ανακοίνωσης.

(*) Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης των Περιφερειακών ή Μειονοτικών γλωσσών της 5ης Νοεμβρίου 1992, έχει επικυρωθεί από 21 μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκ των οποίων τα 13 είναι κράτη μέλη της ΕΕ.

—αγορά — απασχόληση» ή ακόμη «τεχνική των γλωσσών — αγορά νέων προϊόντων — εσωτερική αγορά» δεν θα συνέβαλε στην επίτευξη του στόχου όπου ο κάθε πολίτης της ΕΕ να μιλά δύο ξένες γλώσσες εκτός της μητρικής του αλλά θα μπορούσε να οδηγήσει στο αντιπαραγωγικό αποτέλεσμα της μείωσης του αριθμού των γνωστών ή ομιλούμενων γλωσσών στον ευρωπαϊκό πολιτιστικό χώρο. Η ΕΟΚΕ συνιστά να επιτρέπεται και να ενθαρρύνεται κάθε επαγγελματική, πολιτιστική, πολιτική, επιστημονική κλπ. χρήση, στο ειδικό χώρο της και υποστηρίζει τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες που έχουν ξεκινήσει εντός της κοινωνίας των πολιτών. Κάθε προφορική ή γραπτή επικοινωνία που επιτρέπεται και υποστηρίζεται στις πρωτότυπες γλώσσες αυξάνει τον δημόσιο χώρο των ελευθεριών, χωρίς ωστόσο να πρέπει αναγκαστικά να χρήζει μετάφρασης ή διερμηνείας. Το ζήτημα συνεπώς του αριθμού των εν χρήσει γλωσσών δεν υπάγεται στο κόστος της μετάφρασης-διερμηνείας ή της διδασκαλίας.

β) Η όποια κοινωνική δύναμη που συνδέεται με τη χρήση μιας ή περισσότερων γλωσσών, την πρόσβαση σε πολύγλωσσους πόρους εκμάθησης και την κατανομή των εν λόγω πόρων, καθορίζει ως ένα βαθμό τον κοινωνικό αποκλεισμό ή την κοινωνική ενσωμάτωση, την υλική ή πολιτιστική πενία, διότι η γνώση μιας γλώσσας παρέχει πρόσβαση σε κοινωνικά και επαγγελματικά δίκτυα αλλά κυρίως σε δίκτυα πολιτισμού και αλληλεγγύης. Η συμμετοχή σε ένα δίκτυο συμβάλλει τόσο στην αύξηση της ατομικής αυτονομίας, όσο και στην ενσωμάτωση στη σύγχρονη κοινωνία. Εάν δεν προβλεφθεί από τώρα η διασφάλιση αυτής της φιλοδοξίας για την πολυγλωσσία σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ή μειονεκτικών ομάδων, θα αποκλειστούν ολόκληρες κοινωνικές ομάδες.

γ) Η δημοκρατία: η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον φιλόδοξο στόχο κάθε πολίτη να μιλά ή να χρησιμοποιεί δύο ξένες γλώσσες εκτός της μητρικής του, αλλά σήμερα πόσοι πολίτες έχουν πραγματικά την ευκαιρία να επιτύχουν τον στόχο αυτό; Για τις επαγγελματικές, πολιτικές, οικονομικές «ελίτ» των σημερινών εθνικών, θα είναι ένας δύσκολος προς υλοποίηση στόχος στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης 2004-2006 για την προώθηση της εκμάθησης των γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας και του Προγράμματος Πολιτισμός 2007-2013⁽⁹⁾, τόσο ευρωπαϊκά όσο και από τα εθνικά θεσμικά όργανα, αλλά εάν διατηρηθεί ο στόχος «κάθε πολίτης», η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το εύρος του εγχειρήματος. Γνωρίζουμε, για παράδειγμα, ποια είναι η ξένη, μη μητρική γλώσσα που επιβλήθηκε στην πλέον πρώιμη βαθμίδα εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Τις λεγόμενες σπάνιες ή λιγότερο ομιλούμενες γλώσσες⁽¹⁰⁾ γνωρίζουν λιγότεροι άνθρωποι, επειδή η εκμάθησή τους αρχίζει σε μεταγενέστερη βαθμίδα των σχολικών ή πανεπιστημιακών κύκλων μαθημάτων. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ εγκρίνει τη σύσταση η οποία αποβλέπει στη δημιουργία της δυνατότητας εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας από πολύ νεαρή ηλικία ήδη με την προϋπόθεση ότι η επιλογή των προτεινόμενων γλωσσών γίνεται σε ένα σφαιρικό πλαίσιο που θα πρέπει να είναι το κύριο αντικείμενο της ανακοίνωσης. Πρόκειται για το μέλλον και της κοινωνίας που θα κληροδοτηθεί στις μελλοντικές γενιές.

δ) Η επιβίωση των γλωσσών ως ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά: Η επιδίωξη μεγαλύτερος αριθμός πολιτών να μιλούν μια

δεύτερη ή τρίτη γλώσσα δεν ταυτίζεται με την επιδίωξη επιβίωσης μεγαλύτερου αριθμού γλωσσών στην Ευρώπη ή στον κόσμο. Δεν πρόκειται για αντικρουόμενους στόχους, αλλά για στόχους που απαιτούν δύο ξεχωριστές προσεγγίσεις και εφαρμογές. Ειδικότερα από αυτή την άποψη, η πρωτοβουλία της Επιτροπής αναφορικά με το νομοθετικό έργο που αποβλέπει να καταστεί συμβατή η χρήση των γλωσσών και των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών οφείλει να λάβει υπόψη τον κίνδυνο της πολιτιστικής «φτώχειας» σε περίπτωση που οι προσπάθειες επικεντρωθούν δυσανάλογα στον τομέα αυτό⁽¹¹⁾. Η ΕΟΚΕ συνιστά οι εμπειρογνώμονες της ομάδας να μην είναι αποκλειστικά ειδικοί των κοινωνικών και φυσικών επιστημών αλλά σ' αυτή να συμπεριληφθούν γλωσσολόγοι, διερμηνείς, μεταφραστές, εκπαιδευτικοί ή επαγγελματίες της γλώσσας. Οι προαναφερθείσες δηλώσεις και οι συμβάσεις της ΟΥΝΕΣΚΟ δείχνουν σαφώς ότι, για παράδειγμα, στο Διαδίκτυο υπάρχει ήδη ένας ανεπαρκής αριθμός γλωσσών από άποψης παγκόσμιας κληρονομιάς και ότι η περιορισμένη αυτή χρήση έχει επιπτώσεις στην ποιότητα και στον αριθμό των γλωσσών που υπάρχουν ακόμα.

ε) Η διατήρηση της χρήσης των μειονοτικών ή/και περιφερειακών, ακόμη και των τοπικών γλωσσών στην Ευρώπη, δεν πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα του κόστους διδασκαλίας. Όπως είναι γνωστό σήμερα από μια πλούσια λογοτεχνία, η διδασκαλία τους από πολύ μικρή ηλικία όχι μόνο ενθαρρύνει την διανοητική ευελιξία και αναπτύσσει τις γνωστικές ικανότητες που είναι χρήσιμες για άλλες μελλοντικές εκμαθήσεις, αλλά επιτρέπει και το πέρασμα προς συγγενείς ή παρόμοιες γλώσσες. Έτσι, διαχρονικά, δεν αρκεί η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με την μεταβίβασή της σε πολύ μικρή ηλικία, ή την αποκατάστασή της τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο βίο, πρέπει επίσης να εξεταστεί το ενδεχόμενο ότι για να επιβιώσει μία γλώσσα πρέπει να ομιλείται και να είναι γνωστή σε ένα περιβάλλον που να ευνοεί την δημόσια και, συνεπώς, κοινωνική ύπαρξή της, διότι είναι ανώφελη η εκμάθηση μιας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και η εγκατάλειψή της στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση επειδή δεν προσφέρονται μαθήματα⁽¹²⁾. Η οικονομική δυναμική μπορεί να ληφθεί υπόψη στα εκπαιδευτικά συστήματα εάν εφαρμοστούν τα αναγκαία περάσματα προς άλλες γλώσσες και η εκμάθηση μιας περιφερειακής ή μειονοτικής γλώσσας αξιοποιηθεί αργότερα στη σχολική πορεία ως στήριγμα για μια δεύτερη γλώσσα. Εν προκειμένω η μελέτη των γλωσσικών συγγενειών είναι το ίδιο σημαντική με την καταγραφή των ομιλούμενων γλωσσών⁽¹³⁾.

στ) Η εγγύτητα: δεν σημαίνει απλώς πρόσβαση μέσω του δικτύου σε επίσημα ή θεσμικά κείμενα, αλλά συνεπάγεται και την παροχή στους ευρωπαίους πολίτες γειτονικών χωρών της δυνατότητας να γνωρίσουν καλύτερα οι μεν τους δε, να μάθουν καλύτερα τις γλώσσες τους και να συναλλάσσονται, με τη γλώσσα ως δίαυλο επικοινωνίας αλλά και ως μέσο παρουσίας του κόσμου. Η γλώσσα μοιράζεται αυτές τις ιδιότητες με άλλους φορείς (ζωγραφική, μουσική, ηθοποιία και χορός, εικαστικές τέχνες κλπ.). Οι πολίτες αυτοί πρέπει να είναι σε θέση να πραγματοποιούν γνωριμίες και συναλλαγές χρησιμοποιώντας τη γλώσσα άλλων ομάδων, σεβόμενοι τον πολιτισμό και τις ταυτότητες (και αξίες) που συνιστούν την ευρωπαϊκή ταυτότητα. Η

⁽¹¹⁾ *Les processus de modernisation dans l'enseignement des langues pour adultes (Οι διεργασίες εκσυγχρονισμού στη διδασκαλία γλωσσών για ενήλικες)*, Thèse de Mme Judith BARNIA, Université Charles de Gaulle — Lille 3, France, 2005.

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση του Περιφερειακού Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου της Ακουιτανίας (Aquitaine-France), που υιοθετήθηκε στη σύνοδο ολομέλειάς του στις 14 Δεκεμβρίου 2005, *Langues et cultures d'Aquitaine*, εισηγητής ο κ. Sérgi JAVALOYES.

⁽¹³⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τον ευρωπαϊκό δείκτη γλωσσικών δεξιοτήτων (ΕΕ 2006/С 172/01).

⁽⁹⁾ COM(2004) 469.

⁽¹⁰⁾ «Λιγότερο διαδεδομένες».

ΕΟΚΕ επισημαίνει το θετικό ρόλο των συναλλαγών και των αδελφοποιήσεων που προτείνει η ΕΤΠ (14) και τονίζει ότι, οποιαδήποτε στρατηγική και αν εφαρμόζεται, στο χώρο της εκμάθησης γλωσσών, η ζήτηση είναι το ίδιο απαραίτητη με την προσφορά. Επίσης, κίνητρα για την εκμάθηση γλωσσών θα πρέπει να παρέχονται και για σκοπούς όχι μόνο ωφελμιστικούς (οικονομία και απασχόληση).

- ζ) Οι ανάγκες σε ό,τι αφορά τη συνοχή και την ευρωπαϊκή ταυτότητα συνδέονται μόνο με τις εμπορικές πτυχές ή με στοιχεία ταυτότητας. Υπάρχουν πραγματικές ανάγκες αλληλοκατανόησης που αφορούν πρόσωπα που ανήκουν γεωγραφικούς, κοινωνικούς και πολιτιστικούς χώρους με κοινές ή/και διαφορετικές εξελίξεις. Δεν έχει διενεργηθεί μελέτη αντίκτυπου σε ό,τι αφορά τη συνεκτικότητα — ακόμη και δευτερεύουσας σημασίας — πτυχών οι οποίες μακροπρόθεσμα θα μπορούσαν να καταστούν σημαντικές. Και όμως, για την ανάπτυξη της προσφοράς και της ζήτησης στο χώρο της γλωσσικής εκπαίδευσης χρειάζεται να περάσουν χρόνια και γενεές.

Γενικότερα, στην ανακοίνωση δεν περιλαμβάνεται χρονική δέσμευση σε ό,τι αφορά σε στοιχεία όπως παρελθόν, εγγύς μέλλον, μεσοπρόθεσμος ορίζοντας, δέσμευση έναντι των μελλοντικών γενεών.

Το ίδιο ισχύει και για τα θέματα που έχουν ανθρωπιστικό ή πολιτιστικό χαρακτήρα, που αφορούν το άσυλο και τη μετανάστευση, τις ανάγκες και το ρόλο των οργανισμών τοπικής και περιφερειακής διοίκησης καθώς και τον επαγγελματικό χώρο. Οι κοινωνικοοικονομικοί εταίροι (UNICE, CEEP, ΕΣΣ), οι ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο χώρο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα, τα πανεπιστήμια και οι δημόσιες διοικήσεις πρέπει να κληθούν να εκφέρουν γνώμη κάτω από συνθήκες ισότητας δηλαδή, όχι μόνο για την εφαρμογή μιας στρατηγικής που αποφασίστηκε χωρίς αυτούς αλλά που αποφασίστηκε από κοινού και από τους ίδιους. Κάτι τέτοιο θα ήταν η καλύτερη εγγύηση ότι έχουν συνεκτιμηθεί όλοι παράγοντες για την επιτυχία αυτών των φιλόδοξων στόχων. Η εφαρμογή και η επιτυχία της στρατηγικής του Συμβουλίου «1+2» (15) απαιτούν μέσα που να ξεπερνούν το θεσμικό πλαίσιο καθώς και τη συμμετοχή και το ενδιαφέρον όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού πολιτών και κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ΕΟΚΕ επικροτεί το πλαίσιο δράσης υπέρ της διδασκαλίας και της εκμάθησης γλωσσών, και παρατηρεί ότι η επιτυχία του θα εξαρτηθεί από την ανταπόκριση των άμεσα ενδιαφερομένων, δηλαδή των διδασκόντων, αφενός, και των διδασκόμενων αφετέρου.

Για τον λόγο αυτό, πριν αναλάβουν νέες δράσεις, η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα πρέπει να εδραιώσουν τη στρατηγική τους και να ενημερώσουν το ευρύ κοινό και τη νεολαία για τους συγκεκριμένους λόγους που τους οδήγησαν στην επιλογή αυτής της ιδιαίτερης διαφοροποίησης, παρά στην ενθάρρυνση μιας μόνον κοινής γλώσσας ομιλούμενης ή αρχαίας, σύγχρονης ή τεχνητής.

Οι βαθύτεροι λόγοι συνοψίζονται εν συντομία και σχηματικά ως εξής:

(14) Προαναφερθείσα γνωμοδότηση, CDR 33/2006.

(15) Μία μητρική και δύο ξένες γλώσσες, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, 15-16 Μαρτίου 2002, Συμπεράσματα της προεδρίας, μέρος I, 43.1.

— Η ενθάρρυνση χρήσης και διάδοσης μιας μόνο δεσποζουσας ομιλούμενης γλώσσας παρέχει οικονομικά πλεονεκτήματα, κατά άνισο τρόπο, στην χώρα καταγωγής και ενδέχεται να αποδυναμώσει τα πολιτιστικά δικαιώματα και την παγκόσμια κληρονομιά

— Το κόστος εκμάθησης και γενίκευσης μιας ευρωπαϊκής γλώσσας, που έχει σχεδιαστεί επιστημονικά και τεχνητά όπως η εσπεράντο, θα ήταν μικρότερο (διάρκεια εκμάθησης και ανατροπή των ισχυόντων) (16) από το κόστος μιας ομιλούμενης γλώσσας αλλά οι πολιτικές και πολιτιστικές συνθήκες που επικρατούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχουν συμβάλει στη επίτευξη τούτου στην εποχή μας (17)

— Το ενδιάμεσο σενάριο που συνίσταται στην επέκταση του αριθμού των γνωστών και ομιλούμενων γλωσσών στον γεωγραφικό και πολιτικό χώρο της Ευρώπης πρέπει να σταθεροποιηθεί με την αύξηση του αριθμού των προσώπων που τις ομιλούν.

Για τον λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ συνιστά, όταν η Επιτροπή θα εισέλθει στην προγραμματική φάση, στα πλαίσια των εν λόγω προσανατολισμών, να λάβει περισσότερο υπόψη τις παρούσες γενιές των νέων και λιγότερο νέων ενηλίκων, μέσα από τη διαβίωση μάθησης, καθώς και τα πολιτιστικά τους δικαιώματα.

Οι νέοι θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν και να τους δοθούν κίνητρα για να εισέλθουν στα επαγγέλματα της επικοινωνίας του 21ου αιώνα στη βάση της πολυγλωσσίας και της γλωσσικής πολυμορφίας (18). Τα επαγγέλματα που απαιτούν την επαγγελματική και σε βάθος γνώση των γλωσσών (γλωσσολόγοι, διερμηνείς, μεταφραστές και διδάσκοντες) θα πρέπει να αξιοποιηθούν περισσότερο ή καλύτερα. Ένα πρώτο βήμα για την επίτευξη τούτου είναι η αναγνώριση του κοινωνικού τους ρόλου και η σύνδεση με αυτά των υφιστάμενων χρηστών.

(16) Η εκμάθηση ξένων γλωσσών ως δημόσια πολιτική, François GRIN, 2005.

(17) Grin, 2005, αναφ., σημ. 59 και 84 «Όλος ο κόσμος έχει ξεχάσει ότι πολλά κράτη υποστήριζαν, κατά την εποχή της ΚΤΕ (Κοινωνίας των Εθνών) την υιοθέτηση της εσπεράντο ως διεθνούς γλώσσας ή ότι στις ολομέλειες της UNESCO το 1954 και το 1985, υιοθετήθηκαν ψηφίσματα υπέρ της εσπεράντο. Το θέμα είχε μπλοκάρει τότε (τον Σεπτέμβριο του 1002) η Γαλλία η οποία είχε απαγορεύσει τη διδασκαλία και τη διάδοση της εσπεράντο θεωρώντας τη επικίνδυνο φορέα διενθισμού και ανταγωνίστρια της γαλλικής γλώσσας στον κόσμο». Αναφέρεται επίσης η δήλωση του Umberto ECO, καθηγητής το 1992 της Ευρωπαϊκής Έδρας στο Κολέγιο της Γαλλίας, Παρίσι, κατά το εναρκτήριο μάθημά του «η αναζήτηση μιας τέλειας γλώσσας στην ιστορία του ευρωπαϊκού πολιτισμού». Εν προκειμένω, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι αρχαίες γλώσσες, οι αποκαλούμενες νεκρές, έχουν σταδιακά σταματήσει να διδάσκονται. Ωστόσο, πέρα από την αναζήτηση για το ποια *lingua franca* (κοινή γλώσσα) θα ήταν ενδεχομένως η καταλληλότερη για το σύγχρονο ευρωπαϊκό πρότυπο, οι γλώσσες αυτές εμπειρίχον τα σπέρματα μιας εύκολης αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ ευρωπαίων, στον βαθμό που αποτελούν την πηγή πολλών ευρωπαϊκών γλωσσών, (χωρισμένων στην ινδοευρωπαϊκή και την φιννο-ουγγρική οικογένεια), και η γνώση τους συμβάλλει στην ταχεία εκμάθηση άλλων γλωσσών.

(18) Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για τη γλωσσική πολυμορφία και την πολυγλωσσία. Για ορισμένους η πολυγλωσσία είναι η ατομική ικανότητα ομιλίας πολλών γλωσσών και η γλωσσική πολυμορφία το κοινωνικό περιβάλλον σε έναν γεωγραφικό χώρο όπου ομιλούνται πολλές γλώσσες (Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για την Πολυγλωσσία, 2005). Για άλλους είναι ακριβώς το αντίθετο (GRIN, 2005). Για την Επιτροπή, η πολυγλωσσία καλύπτει και τα δύο, την ατομική ικανότητα και το συλλογικό περιβάλλον.

Η σε νεαρή ηλικία εκμάθηση, όπως προτείνει η Επιτροπή απαιτεί, όπως η ίδια το αναγνωρίζει, μέσα και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό αλλά και τη συμμετοχή των γονέων για την προτεινόμενη κατεύθυνση, δηλαδή διαφοροποίηση κατά τις επιλογές.

Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης θετικό τον ρόλο της οικογένειας στη διαδικασία διευκόλυνσης της εκμάθησης σε νεαρή ηλικία, και υπογραμμίζει την πολιτιστική συμβολή των οικογενειών «μικτών πολιτισμών», όπως για παράδειγμα όταν οι γονείς προέρχονται από διαφορετικές χώρες. Οι εν λόγω οικογένειες είναι φορείς γενικά ανοικτού και ανεκτικού πνεύματος για πολλές γενιές, όπως επιβεβαιώνεται από πολλές ευρωπαϊκές ή καναδικές μελέτες.

- η) Στο κεφάλαιο μεταφραστές και διερμηνείς, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι ανάγκες δεν έχουν μόνο θεσμικό, επαγγελματικό και οικονομικό χαρακτήρα, και ότι πρέπει να ακουστεί και η άποψη άλλων ενδιαφερομένων μερών. Οι κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες αξίζει να ληφθούν υπόψη στα πλαίσια των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς.

Για παράδειγμα, όταν ακούγεται από παντού ότι οι ανάγκες μετάφρασης και διερμηνείας — για οικονομικούς λόγους — σε λίγο δεν θα μπορούν να καλυφθούν, λόγω ελλείψεως διερμηνέων και μεταφραστών, η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί το θέμα της ευθύνης των κρατών μελών και της ΕΕ: ελλιπής εκπαίδευση, διαφοροποίηση των γλωσσών, κόστος της εκπαίδευσης, μισθοί και καθεστώς. Η ΕΟΚΕ παραπέμπει σε όλες τις πτυχές που τόνισε παραπάνω και προσθέτει ότι ο εν λόγω τομέας δεν είναι ο μόνος στον οποίον παρατηρείται έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, καθώς και ότι το δημογραφικό έλλειμμα δεν μπορεί να είναι η αιτία όλων των ελλείψεων. Είναι βέβαιο ότι δεν προβλέφθηκε όσο θα έπρεπε η ισορροπία προσφοράς και ζήτησης σε αυτό τον κλάδο της αγοράς εργασίας, τη στιγμή που το ευρωπαϊκό οικοδόμημα και οι διαδοχικές διευρύνσεις, μαζί με την παγκοσμιοποίηση των συναλλαγών, θα έπρεπε να έχουν αποτελέσει κίνητρα για την εξαγωγή των κατάλληλων διδαγμάτων από τις εμπειρίες του παρελθόντος.

Βρυξέλλες, 26 Οκτωβρίου 2006.

Συνοπτικά, η ΕΟΚΕ συνιστά να συμμετάσχουν ενεργά τα κράτη μέλη στη διαμόρφωση της μελλοντικής κατάστασης στον χώρο αυτό και υποστηρίζει τις σχετικές απόψεις της Επιτροπής.

4.2 Τέλος, η ΕΟΚΕ εύχεται να οργανώσει η Επιτροπή τα γνωστικά στοιχεία που διαθέτει ή που θα μπορούσε να αποκτήσει στο χώρο της παρακολούθησης των γλωσσικών πολιτικών που άσκησαν στο παρελθόν τα κράτη μέλη, έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει τις δράσεις που θα επιβληθούν από την Επιτροπή στα κράτη μέλη.

4.3 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες και επιδοκιμάζει τις καινοτόμες προδέσεις, υποστηρίζει τη γλωσσική πολυμορφία ως φορέα της ποικιλομορφίας και του πλουραλισμού στον κοινωνικό, πολιτιστικό και πολιτικό χώρο, έχει συνείδηση του αντιπαραγωγικού κινδύνου να θεσμοθετηθεί περισσότερο η χρήση ενός περιορισμένου αριθμού γλωσσών. Η ΕΟΚΕ αναμένει στην προσεχή ανακοίνωση που έχει αναγγελθεί για το θέμα αυτό να πραγματοποιηθούν ευρύτερες διαβουλεύσεις με την κοινωνία των πολιτών

4.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να ενισχύσει την υποστήριξη της στις εργασίες πανεπιστημιακών ερευνών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του 7ου προγράμματος πλαισίου για την έρευνα, και συνιστά να μην στηριχθεί μόνο στις επιστημονικές εργασίες αλλά και στις δράσεις των δικτύων ενώσεων που δρουν στον τομέα αυτό ⁽¹⁹⁾.

Η ΕΟΚΕ αναφέρει λεπτομερώς στο Παράρτημα που επισυνάπτεται στην παρούσα γνωμοδότηση, τις εργασίες της «Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για την Πολυγλωσσία» που διοργανώθηκε τον Νοέμβριο του 2005 από τις ενώσεις της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών ⁽²⁰⁾ και όπου συμμετείχαν επίσης το Φόρουμ των Πολιτιστικών Ιδρυμάτων ⁽²¹⁾. Η διάσκεψη αυτό κατέληξε στην εκπόνηση ενός «Χάρτη της Πολυγλωσσίας» που υποστηρίχθηκε και τέθηκε προς συζήτηση στην ιστοσελίδα της ένωσης ASEDIFRES, η οποία προτείνει να τον υποβάλει στους ευρωβουλευτές και στους εκπροσώπους των θεσμικών οργάνων. Η ΕΟΚΕ, ως «γέφυρα μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των θεσμικών οργάνων» υποστηρίζει και ενθαρρύνει την πρωτοβουλία αυτή ως την ορθή μέθοδο προσέγγισης του θέματος.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

⁽¹⁹⁾ Για παράδειγμα: Lingua Mon, Casa de les llengües, σχέδιο «Maison des langues en danger», linguamon@linguamon.cat · Babel δίκτυο ενώσεων εθελοντών διερμηνέων και μεταφραστών που εργάζονται σε παγκόσμια και περιφερειακά κοινωνικά φόρουμ· ή ακόμη ASEDIFRES www.europe-avenir.com, ένωση συνδιοργανώτρια της «Ευρωπαϊκής Διάσκεψης για την Πολυγλωσσία» τον Νοέμβριο του 2005.

⁽²⁰⁾ Συμμετέχοντες, Αποτελέσματα και πλήρη πρακτικά των εργασιών, βλ. στην ιστοσελίδα που αναφέρεται στην υποσημείωση 21.

⁽²¹⁾ Μέλη του φόρουμ αυτού είναι: Alliance française, Centre culturel suédois, Centre de langue et culture italienne, Institut de l'Université de Londres à Paris, Institut Camoes, Institut Cervantes, Institut finlandais, Institut Goethe, Institut hongrois, Institut néerlandais <http://www.forumdeslangues.net>.